

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Ivre Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De Decimis. Consilium CCCCXL.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98716](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98716)

tracta præscriptione. In quibus etiam ipse Appellans parum induciæ videtur posuisse, quando in hac instantia ad captiosam illam fundorum designationem confugit, quasi ex his sex bonnarijs nunc primum ad culturam redactis, non sit petita umquam decima, sed bene ex alijs vicinis superius designatis; idcirco nunc illas per Appellatum non recte peti.

ADDITIO.

NE multum alterando veritas causæ vel amittatur vel obscuratur; * in hoc constanter persistimus, regulæ generali, ut caroccio, hoc est signo militari, adherendum esse, *Gloss. l. 1. de reg. iur.* Ideoque hæc prædia, de quibus controversia est, decimarum præstationi esse obnoxia, *c. Ex parte canonicorum, e. Non est in homine de decimis*: quia generalis & certa regula est, ex prædijs Pastori, intra cujus Parochiæ limites sunt, decimas præstandas esse; etiam si clericus illa possideat, aut ab Ecclesiastica persona in feudum sint concessa, *c. nlt. de parochijs, c. Tua nobis de decimis*. * Et quod dicitur, clericis clericis decimas non præstare, *c. 2. de decimis*; ad personales decimas referendum est, non ad prædiales: quæ si fundi clericorum in alienâ Parochiâ siti sunt, Pastori loci omnino præstandæ sunt; non tantum ex fundis clericorum patrimonialibus, sed etiam fundis beneficiorum; præsertim (ut hic evenit) si non sunt dos aut prima fundatio ipsius Ecclesiæ, *Balb. in tract. præscript. 1. part. 5. princip. quest. 7. nu. 3.* sed accessio & augmentum: ut est totus Comitatus Loffensis, ex quo non est factus & erectus primum Episcopatus Leodiensis; sed illius accessione post multa sæcula in temporalibus auctus. Et hoc est, quod Panormitanus hunc articulum resolvendo, in d. c. 2. n. 6. sentit, omnia prædia habuisse annexum onus decimarum, ideoque licet à laicis tradantur Ecclesiæ etiam novæ, multo magis antiquæ, transibunt cum suo onere. * Ecclesia enim non est ædificanda de novo, multo minus locupletanda cum præiudicio alterius Ecclesiæ, *c. Ecclesiæ, c. Quicumque, 16. q. 1.* Alioqui hac ratione dicendum esset, in toto Comitatu Loffensi nullas decimas præstandas esse; quia Comitatus Ecclesiasticæ dignitati adiectus esset: cum tamen verissimum sit & notissimum, generaliter etiam ex feudalibus bonis, decimas præstari.

Nec hic distinguo inferiores clericos ab Episcopis aut Abbatibus; cum nullus in iure sit locus, qui id disponat: quamvis hoc quibusdam peculiariter sit attributum, ut ex fundis, quos proprijs manibus, aut sumptibus proprijs colunt, non præstent decimas. Atque ita etiam intelligendum est, quod in Concilio Moguntinensi, vel, ut alij volunt, Cabilonensi sub Carolo Magno permixtum est Episcopis & Abbatibus, ut curare possint ex huiusmodi agris deferri decimas ad suas Ecclesias, *can. Quest. xvi. quest. 1. c. Ex parte tua 2. de decimis. Ioann. de Turre Cremata d. can. Quest.* Quamquam Panormitanus restrictius accipiendo suas Ecclesias, intelligat, non proprias Episcopi aut Abbatis; sed parochiæ, sub qua fundi istorum siti sunt: cuius opinio fiet probabilior, si dicatur districtio, suas, abesse ab ipso Concilio, prout

plerique Collectores volunt. Quare nihil hic disputandum, quo iure censeatur Episcopus respectu Comitatus Loffensis; an Ludovici Comitatus oblatio fuerit Comitatus cum Episcopatu confusio? an accessio indiscreta? sed hoc attendendum, per accessionem Comitatus ad Episcopatum, non potuisse Vassallorum ejusdem Comitatus conditionem fieri meliorem cum præiudicio parochialis Ecclesiæ. Nam cum constet, hæc bona, de quibus queritur, numquam in utili dominio Episcopi fuisse, sed ante oblationem Ludovici Comitatus in feudum antecessoribus Rei fuisse concessa, non patitur æquitatis ratio, ut quia directus Dominus Vassalli nunc sit Ecclesiasticus, inde idem Vassallus onere præstandi decimas iure divino debitas liberetur, & Ecclesia parochialis iure suo inde privetur.

Quod adducitur de libertate decimarum ante Concilium Lateranense per Comites Loffenses usurpata seu obtenta, solâ negatione removetur: Regula enim generalis superius propoita id confutat; & si res postularet, probari posset verum non esse.

Quod dicitur decimas prius non esse præstatas, id efficit (ut diximus) defectus materiæ, quod fructus decimabiles ex usu regionis ibi prius nati non fuerint; quia scilicet loca fuerint silvosa, primum ad culturam recentem redacta, uti ex actis constat: sic quod proinde cogitatio præscriptionis hic non cadat; sed admittendum sit, quod Didacus Covarruvias non de sola Hispania, sed de universali totius mundi observatione, non ex suo capite, sed ex alijs passim Interpretibus tradidit, *Var. resol. lib. 1. cap. 17. nu. 8. vers. Septimo eodem iure defenditur*; & ex usu in his regionibus comprobatum videmus, ut ex certis fructibus nulla solvatur decima, nec illius aliqua pars vel portio, *Paul. Castrens. consil. 17. In causa decimali vol. 2.* Cuius siquidem usus quoad silvas & loca silvosa, ratio esse potest satis probabilis, quod nimis discontinuè percipiuntur fructus ex majoribus silvis; quæ plerisque locis vix centesimo anno caduntur: & quod glandium decimæ passim abolitæ sint; quia insolitum sit in his regionibus illas legere, decutere, & inhorreare. Ita ut consuetudo non exigendi ex hoc medio causata, nihil arguat ad præscriptionem inducendam adversus novas, & alterius generis culturas; sed passim rejiciuntur allegationes eorum, qui contendunt ex tali consuetudine se esse in possessione non solvendi decimas. Quamvis alioqui communior opinio sit, ex sola non præstatione, non induci decimarum immunitatem seu præscriptionem, *Rebuff. de decimis q. 13. nu. 41. & 55. Covar. d. c. 17. nu. 8.* Itaque persistimus adhuc in eo, per Dominum Iudicem confirmandas esse præcedentes duas conformes sententias.

De Decimis.

S V M M A R I U M.

Decimarum præstatio.

1. 10. Decimas petendi intentionem in iure fundatam generaliter non habet nisi Pastor loci.

2. Decima

2. Decima quomodo ad alium quam ad pastorem pertinere possint.
3. Registris Capitulorum & Collegiorum credendum.
4. Decima de omni genere fructuum prestanda.
5. Specialia generalibus insunt.
6. Decimis obnoxia sunt etiam Imperatoris & Regum predia.
7. Prescriptio fines possessionis non excedit.
8. Iurisdictionem exercens per unum actum quando in universum iurisdictionem acquirere dicatur.
9. Decimarum possessionem qui habet quando generaliter ius decimandi acquirit.
11. Decimarum perceptio qua est ex consuetudine est potentior quam qua ex prescriptione.
12. Novalia qua dicantur.
13. Decima novales regulariter non continentur, privilegio, consuetudine, vel prescriptione.
14. Prata culturam requirunt.
15. Decima si ex fundo non percipiuntur, ob id, quod in illo nascantur fructus non decimabiles, solvenda sunt natis postea fructibus decimabilibus.
16. Decima qua actione petantur.
17. Libellus incertus quando coleretur.

CONSILIVM CCCCXL.

MAGNO labore opus non est in demonstranda iustitia causae, quam Syndicus Dominorum Decani & Capituli Ecclesiae Cathedralis Leodienfis, adiunctis sibi Cornelio Anxt, & Waltero vanden Vinne arrendatoribus seu conductoribus decimarum Parochiae de Halen, sustinet abversus Aegidium Palmaerts Reum; ex causa denegatae solutionis decimarum canabis, quae in anno sexagesimo tertio crevit, in designato fundo ipsius Reus.

* Praesertim quia Reus nullam aliam defensionem in hac causa usus sit, quam negationem, quod ad decimae fructuum canabis illo anno natorum, solutionem non teneatur: eoque respectu partis agentis intentio fundata sit; de quo nulla est difficultas. Etsi enim solus Curatus seu Pastor loci in petitione decimarum habeat intentionem fundatam, & non teneatur probare, quod decimae fructuum, qui sub circulo & limitibus Parochiae suae nascuntur & percipiuntur, ad se pertineant; quia ex iuris communis dispositione ei attributae sunt, c. Cum contingat de decimis can. Statutus, can. Si quis laicus xvi. quest. i. * nihil tamen vetat, quin ad alium pertinere possint; vel ex privilegio & incorporatione; vel ex prescriptione, eaque quadragenaria praecedente titulo, c. Ad quos & ibi Gloss. De prescript. aut deficiente titulo immemoriali, c. i. De prescript. lib. 6. ita quod alterutrum probatio sufficiat illi, qui in aliena Parochia decimas petit. Cum ergo pars agens allegaverit & probaverit ius exigendi ac percipiendi decimas omnium fructuum decimabilium ab immemoriali tempore pertinuisse & pertinere ad dictam Cathedralis Ecclesiae Decanum & Capitulum; illosque ultra hominum memoriam fuisse & esse in quiete ac pacifica possessione percipiendi illas per se seu suos decimatores: nihil est dubitandum de fundamentum intentionis partis agentis, cum iuris dispositio, d. c. cum contingat, pariat ad alias Ecclesias vel personas Ecclesiasticas pertinere posse

alterius Ecclesiae decimas; vel ex iusto titulo, si probari possit; vel deficiente illius probatione ex antiquitate seu praescriptione praesertim immemoriali. Quod autem immemorialis possessio, & ex illa praescriptio, partis agentis probata sit, evidenter demonstrant testimonia undecim testium, quos pars agens produxit. Ex his enim unus septuaginta annos natus, simpliciter dicit primum articulum Agentium continentem positionem immemorialis huius praescriptionis & possessionis, esse verum; addita bona & congruent scientiae causa, quia tempore suae iuventutis ita observari vidit: alij fere omnes, & plerique ex his sexagenariis & septuagenariis maiores (qui ob id ad probandam immemorialem possessionem seu praescriptionem maxime sunt idonei, *Doct. in d. c. i. De prescript. lib. 6.*) deponunt ius percipiendi decimas ad dictos Dominos Decanum & Capitulum pertinere; eosque in illorum possessione esse; idque ita vidisse a tempore iuventutis suae; & praeterea (quod quidam addunt) id etiam a maioribus suis audivisse. Quorum testimonia corroborantur ex posterioribus depositionibus testium, quos pars agens secundo loco produxit super particulari, specialioreque positione, quod decimae fructuum natorum sub confinio de B. (quae est pars sub parochia de Halen) ab immemoriali tempore pertinuerint & pertineant ad praefatos Dominos Decanum & Capitulum; quodque illi sint in immemoriali illarum possessione: qui quinque numero uno ore dicunt se numquam scivisse aut vidisse, quod in illo confinio aliquis decimas exegerit aut perceperit; praeter dictos Dominos Decanum & Capitulum. Ex quibus omnibus conficitur sufficiens probatio immemorialis possessionis seu praescriptionis, *Gloss. in verb. memoria in d. c. i. De prescript. lib. 6.*

Quae probatio coadjuvatur & corroboratur per extractum ex antiquis dictae Ecclesiae Registris; quo probatur locatio harum decimarum facta per dictos Dominum Decanum & Capitulum in anno 1420. quae locatio possessionem praesupponit. Locans enim per colonum possidet, *Lult. c. De acq. poss. lib. 2.* ita ut de possessione longissima excedente centenariam constet; quae centenaria praescriptio ex tempore longe maior est, quam sit illa, de cuius memoria non extat, *Cravetta de antiquis tempor. p. 4. §. absolutis differentiis nu. 2.* De cuius extracti fide nihil dubitandum; ob id, quod Reus aperte fateatur id concordare cum originalibus registris, unde desumptum est: Registris autem Ecclesiarum, Capitulorum, Monasteriorum & aliorum praesertim Ecclesiasticorum Collegiorum credi & fides probationis adhiberi debet, c. Ad audientiam & ibi *Doct. De prescript. Doct. in l. Censu d. de probatione.* Confecta itaque probatione generali, quod exactio decimarum intra limites parochiae de Halen ab antiquo ad partem agentem pertineat, fundata est ipso iure intentio agentium, quoad speciem fructuum, ex quibus hic petitur decima.

De omnibus enim omnino fructibus solvendae sunt decimae, non tantum de siligine, tritico, hordeo, avena, lanâ, piscibus, faeno, molendino, apibus, leguminibus, hortis, arboribus, vino, c. *Ex multiplici, c. Novus, c. Perrenit, c. Non est de decima*

decimas; sed omnibus bonis, atque ita etiam de li-
no & canabe, *Rebuff. in tract. de decim. quasi. §. nu. 8.*
Sic ut propter generalitatem & universalitatem ju-
ris, quod ab antiquo sive ex privilegio, sive ex con-
suetudine seu præscriptione immemoriali percipi-
endi decimas ex fructibus decimabilibus decimagij
de Halen pars agens habet, fundata quoque sit in-
tentio ejusdem partis agentis ad decimas canabis:
cùm constet tam ex depositionibus testium, quàm
propriâ Rei confessione, fundum, ex quo petitur
decima pro anno libellato, ad Reum pertinere,
& situm esse sub decimatio de Halen, eundem eo-
dem anno constitum fuisse canabe, & inde ubertim
canabem crevisse, ac per Reum collectam
fuisse; non solutâ inde decimâ, sed factâ illius
expressâ recufatione. Quæ quidem juris perci-
piendi decimas sub parochia de Halen generali-
tas, seu universalitas non impugnatur ex eo,
quod quædam proponantur esse loca sub eadem
parochiâ, quæ agentibus decimas non solvant;
videlicet in districtu villæ de Zelck & sub Velp;
ex quibus Abbas Sancti Trudonis, cum Pastore
loci decimas percipere dicuntur: nam inde non
removetur dictæ generalitatis ac universalitatis
potestas à prædio seu fundo Rei. † Vt enim ex-
ceptio confirmat regulam in casibus non exceptis,
*Bart. in l. Quæsitum §. denique De fundo instr. Dyn. in
c. 1. De reg. iur. lib. 6. Decius in l. 1. D. eod. tit. ita*
quoque specialia generalibus semper insunt; non
tantum quoad verba, sed etiam quoad disposi-
tionem, quoties non subest aliqua ratio, quæ
non pariat illa secundum genus disponi, *Dyn.
in d. c. 1. in fine.*

Quia igitur Reus nihil specialiter proposuit, sal-
tem non probavit de immunitate hujus fundi, seu
prædij sui; neque ulla ratio est, cur à decimarum
præstatione sublevetur: non potest ex specialitate
& exceptione paucorum aliquot, ac certorum
prædiorum superinduci extensio exemptionis ad
6 alium fundum: potissimum quod simplex &
omnimoda exceptio sit contraria juri, præsertim
divino: cùm, ut dictum est, omnia prædia, etiam
Imperatoris & Principum, decimarum præsta-
tioni sint obnoxia, *c. Tua 1. & 6. Tua 2. De decim.
45. Guido Papa decis. 266.* Sic ut, quamvis exce-
ptio à regula certis casibus permilla interdum ex
identitate rationis extendi possit ad casus simi-
les, cùm jus commune exceptioni non adverfa-
tur; non possit tamen, cùm per exceptionem
jus commune, præsertim favorabile, quale est
decimarum præstatio, *d. c. Nobis*, lædatur, *Decius
in d. l. 1. in fine De reg. iur.*

Satis ergo est, quod in proposito constet hoc
prædium, de quo queritur, situm esse intra li-
mites parochiæ seu decimagij de Halen, & mi-
nime in ea parte, ubi aliæ personæ Ecclesiasticæ
ius percipiendi decimas habere probantur: sed in
confinio de B. in quo confinio per quinque testes
probatum est, neminem ius vel possessionem perci-
piendi decimas habere, nec quemquam intra ho-
minum memoriam percipisse, præter Agentes
hujus causæ: quod plurimum facit ad conserva-
tionem prædictæ generalitatis atque universalita-
tis; quæ sola hic sufficere debet, non probatâ
exceptione seu exemptione. Et sanè supra mo-

dum improbabilis est Rei negatio, & ex specia-
litate aliquot aliorum fundorum exceptio:
ob id, quod Reus aperte non dicat suum hoc
prædium simpliciter liberum esse à decimarum
præstatione (quod verosimile non est) neque etiam
quod alij quicumque ex eo debeantur decimæ,
quod dicitur de alijs quibusdam fundis.

Neque rursus adversus hæc pro sustinenda ne-
gatione, & recufatione Rei quicquam facit,
quod Agentes juris sui alium titulum proferre
non videantur, quàm præscriptionis; quod in præ-
scriptione præsertim juris decimandi, tantum præ-
scriptum censeatur, quantum probatur possessum,
*Panor. & alij in d. c. Cùm contingat, l. 1. §. si quis hoc in-
terdicto De iur. aliq. privato, ideod; necessarium vi-
deri hanc probationem, quod in hoc quoque fundo*
per tantum tempus sit pro parte Agentium perce-
pta decima: nam satis est ad sustinendam Agen-
tium intentionem, quod Reus non alleget liberta-
tem, & immunitatem sui fundi à decimarum præ-
statione; quæ specialiter probanda esset, cùm
numquam præsumatur. Neque etiam alleget ul-
quam, quod hic suus fundus alicui alij obligatus
sit ad præstationem decimarum; & ex adverso suffi-
ciat, quod Agentes probaverint ius decimandi sub
Parochia de Halen, generaliter & universaliter ab
antiquo ad se pertinere, ac decimas canabis in di-
ctâ Parochia præstari. Inde enim sufficienter pro-
bata est præscriptio, non per singulos fundos, sed
ipsius juris universi, cui singulos fundos decimales,
quatenus nemo alius in illis ius decimandi possi-
dere proponitur, subijci necesse est. Particularis
hujusmodi possessionis per singulos fundos consi-
deratio in comparatione Parochiæ (ad quem ex jure
communi pertinent decimæ, *d. c. Cùm contingat*) si is
contenderet sibi ex certo fundo decimas deberi,
colorem aliquem habere posset, sed minime res-
pectu possessoris fundi, qui se sic eximeret à
præstatione decimarum, & neque Parochi; ne-
que ei, ad quem ius decimandi generaliter ex
consuetudine seu præscriptione pertinet, quic-
quam decimarum nomine præstaret; quod ius
non admittit. Quod minorem dubitationem in
proposito casu habet; ob id, quod constet ex
interrogatorijs & depositionibus testium, Pasto-
rem loci certis aliquot locis ius decimandi pro-
cepta parte, cum Abbate Sancti Trudonis, habere;
& in hoc confinio de B. neminem præter agentes
decimas percipisse: ita ut argumento ab extre-
mis ducto & probato jure decimandi, saltem ex
consuetudine & præscriptione in toto confinio;
satis probatum censeatur debere ad Agentes pertine-
re decimas hujus quoque fundi, qui his finibus
includitur, & in quo nemo alius ius decimandi
prætendit, nec in illius possessione est, *l. Arbet
que in confinio com. dividendo, l. si cur §. non videtur
Quib. mod. pig. vel hypoth. sol. * Quemadmodum
in simili tradit Innocentius, in c. dilectus de Cap-
pella Monachor, quod exercens unum actum juris-
dictionalem animo acquirendi universalem ju-
risdictionem in loco, videatur in totum jurisdi-
ctionem acquirere; dummodò alius non sit in
possessione generali. * Ita quoque, qui est in
possessione percipiendi decimas generaliter animo
acquirendi omnes omnino decimas in omnibus
parochiis*

parochiæ fundis, etiam si ex certo aliquo prædio non percipiatur decimas, quia decimales fructus ex culto fundo fortè nati non sint; in eo quoque prædio jus decimandi acquisivisse censeretur, si modò alius non est in possessione percipiendi decimas ex illo fundo, *Panorm. consil. 71. Videtur prima fronte nu. 3. vol. 2. ut evenit in casu proposito. Alioqui futurum esse, quòd huiusmodi fundus à decimarum præstatione fieret immunis; Pastore non petente, & possessore universalis juris decimandi petere non valente; quod iuri adversatur.*

10 Quæ extensio facilius procedit; ob id, quod per exhibitum illud antiquum extractum locationis constat, Agentes habere jus patronatus dictæ Ecclesiæ de Halen, Pastoremque loci sic magis esse perpetuum Vicarium, quàm verum Curatum: assignatà illi (ut comuniter fit) certà portione, seu quotà ex decimis, seu alijs Ecclesiæ bonis: quo casu huiusmodi loci Pastor fundatam intentionem ad decimas perinde non habet; sed patronus, cui universalitas fructuum seu decimarum Ecclesiæ relicta est, *Aufr. decis. Tholof. 109. item fuit quaesitum si intentio alicuius. Quæ quidem juris patronatus consideratio efficit, ut quamvis Agentes non proficiant titulum acquisiti huius juris universalis decimandi in hac parochià de Halen, per incorporationem & privilegium Apostolicum; cuius instrumentum, & literæ fortè in diuturnitate, ac per injuriam temporis perierunt: certò tamen præsumendum sit, non ex nudà possessione, & sine titulo Agentes id occupasse; sed ex privilegio, Agentibus loco veri Pastoris constitutis (uti generaliter ferè evenit in his regionibus, ubicumque decimæ in alterius parochià ad Ecclesiasticos pertinent) quo casu generalis privilegij concessio ad omnes omnino fundos parochiæ seu decimagij extenditur, d. c. Cum contingat.*

11 Cui hoc quoque adiungendum est, quod, seposità præsumptione incorporationis, hic non versemur propriè in præscriptione; sed in antiquà consuetudine tanti temporis, ut neque de illius initio, neque ejus contratio extet hominum memoria: quæ à simplici & communi præscriptione longè distat; huiusmodi enim consuetudo vim privilegij habet, *Hoc iure §. ductus aquæ de aqua quotidiana & estiva, c. Super quibusdam & ibi panor. de verb. signif. & in proposito parem atque si ex Pontificià concessione jus percipiendi decimas in totà parochià acquisitum esset, Castrenf. consil. 17. in causâ decimali in fine vol. 2. Cat. Ruinus consil. 142. Clarum est nu. 11. & seq. vol. 5. Indeque est, quod Panormitanus quodam loco, d. consil. 71. Videtur prima fronte nu. 3. vol. 2. æquiparet & conjungat jus percipiendi decimas ex jure communi, & antiquà consuetudine.*

12 Sed nec illud Reo suffragatur, quòd concessio seu incorporatio juris decimandi alteri etiam per Pontificem concessa, non includat novalia, d. c. Cum contingat: ideoque nec Agentes fundatos esse, ut ex hoc prædio decimas petant; quod uno aut altero anno tantùm sit ligone seu aratro subjectum, & antea fructus in eo non fuerint sati: nam in usu perceptionis decimarum novalia appellantur, & pro novalibus reputantur, non quæ aliquot annis aratrum experta non sunt, & aliquamdiu vacaverunt, nunc verò recentè prosciuntur; quo sen-

Conf. Wamr. Tom. II.

su in alià materià accipiuntur, *l. Silva §. novalia de verb. signif.* sed quæ numquam culta fuerunt, c. 1. c. Quid per novalia. De verb. signif. neque ulla extat hominum memoria, quòd culturam aliquam passa sint, *Panorm. d. consil. 71. nu. 1. * Quorum novalium agrorum decimas non contineri sub privilegiarià decimarum concessione, vel percipiendi consuetudine seu præscriptione receptum est, d. c. Cum contingat, Covar. Variar. resol. lib. 1. c. 17. nu. 1.*

14 Iam verò satis constat, prædium, de cuius decimis hic agitur, non tantùm non fuisse incultum, sed cultum, & ad culturam redactum: cum antea fuerit pratium: quod etiam non tantam culturam requirat, sine cultura tamen non habetur, cum sepius aut fossis claudi, stercoreari, extirpari, truncari, irrigari, sulcis aqua restagnans derivari, & alijs diversis modis coli debeat, *Columella de re rust. lib. 2. cap. 17. & 18. ut fructus uberes inde percipiantur: ita ut, teste Columella, d. cap. 17. veteres Romani primas in agricultura tribuerint cultui pratorum. Sic ut pro novali accipi non possit hic fundus; cum etiam de sceno (quod in pratis & hortis nasci necesse est) dandæ sint decimæ, c. Pervenit de decim. Satis igitur est, novalia non posse dici hoc prædium, etiam si constaret, quòd prius ex illo, quamdiu pratium erat, decima non fuerit soluta: præsupposito scilicet, quòd ex pratis decima aliqua sub Halen non solvatur de graminibus aut sceno (de quo tamen non constat; & præsumendum est, quod solvatur, cum ea præsumptio juris & de jure sit, d. c. Nuntios, d. c. Pervenit.) * Nam quoties propter genus fructuum, quod fortè ex consuetudine liberum est à decimarum præstatione (uti fieri potest, *Covar. d. cap. 17.*) decimæ ex prædio aliquo non percipiuntur, quamdiu hoc genus fructuum ibi nascitur, si tamen postea nascantur in eo fructus decimabiles, nulla dubitatio est, quin ex illis decimæ præstandæ sint, *Panorm. d. consil. 71. nu. 2.* Nam præcedens immunitas ex fundo, seu propter fundum non est; sed propter genus fructuum; quæ causâ cessante, cessare quoque debent impedimenta percipiendi decimas. Vnde cum Agentes sufficienter probaverint, quòd canabis sub parochià de Halen sit in genere decimabilis; & præterea (quod multùm ponderandum est) satis constet, ante viginti annos ex hoc prædio decimam fuisse solutam; consequens est, Reum non potuisse denegare solutionem decimæ ex canabe, quæ anno libellato in ejus fundo nata, & collecta est.*

15 Cui non adversatur, quòd plerique ex testibus deponent, sub parochià de Halen decimam canabis solvi ab his tantùm, qui equos & currum intertinent; & quod hi qui medium dumtaxat halstarium seu vas canabis serunt, ex natà canabe non solvant decimas: nam eà in parte testibus pro sua exoneratione deponentibus credi non debet; & ut credi debeat Agentibus non obstat: cum Reus ad huiusmodi excusationem non confugerit, nec de sua paupertate, aut tanta modicitate seminata canabis non proposuerit. Sic ut fundatæ ac probatæ intentioni Agentium, huiusmodi per testes in medium prolata exceptio, quam Reus neque proposuit neque probavit, obflare non debeat: Reus enim adversus Actoris intentionem fundatam ex-

E a

cipere

cipere & exceptionis merita probare debet, l. In exceptionibus De probat.

16. Quod ad formulam actionis propositam attinet, nihil in ea vitij est: decimarum enim, quamvis perceptæ à possessore fundi, vindicari atque etiam condici possint, si extant, *Rebuff. de decimis quest. 9. nu. 13. & 14.* & non extantium peti æstimatio, ut generaliter à malæ fidei possessore fructus extantes vindicari, & pro consumptis condictione agi potest, l. Mala fide c. de condit. ex leg. inde tamen aliquid vitij constituendum non est, quod incerta videatur petitio, non specificatâ quantitate petitio decimarum, vel æstimationis: * quia incerta petitio toleratur, quoties ex facto adversarij incertitudo oboritur, *Innoc. in c. Significantibus De libel. oblatione, Barr. & alij in l. 1. De edendo*; quod hic accidit, ablata per Reum totâ canabe, nec admissis conductoribus Agentium ad decimationem. Ita ut Agentibus sufficiat hic, ex huiusmodi incertâ petitione incertam quoque referre sententiam condemnatoriam solutionis decimarum, vel æstimationis earum; prout Agentes concluderunt, reliquâ liquidatione illarum post sententiam; vel per probationes; vel per iuramentum in litem propter improbabile Rei factum, *argum. l. Si quando C. Unde vi.* Proinde concludo, Reum condemnandum esse juxta conclusionem pro parte agente in hac causâ propositam.

De Decimis.

S V M M A R I V M.

Decimarum præscriptio.

1. Decimas quilibet cuiuscumque conditionis sit debet.
2. Ecclesia Rector habet intentionem fundatam ad decimas.
3. Exemptio à præstatione decimarum specialiter probari debet.
4. Decimarum exemptionem non præstat tempus & nequidem immemorabile.
5. Præscriptio adversus decimas an & quando procedat.
6. Exemptus à decimarum præstatione immunitas non est quoad conductâ prædia.
7. A persona ad locum non rectè ducitur argumentum.
8. Privilegiū in alterius præiudicium extendi non debet.
9. Decimis maioribus concessis minores quoque concessæ censentur.
10. Decimarum solutio secundum obtinentem consuetudinem fieri debet.
11. Decima animalium ubi præstari debeant.
12. Quod in aliquo loco est, ibidem non esse censetur, si ad illum non sit destinatum.
13. Necessitas excludit voluntatem.
14. Dolus vel fraus non præsumitur, quamdiu actus aliter interpretari potest.
15. Dolus vindicare non debet nisi cui factus est, vel nocet.

CONSILIUM CCCXLI.

QUANTUM per temporis brevitatem licuit, diligenter excussis actis in causa decimarum, inter Generosum Virum D. Franciscum de Baillet, Dominum temporalem de Petrebaix & c. nomine interventori pro Ioanne du Baret, & Georgio du Chang, Reis originalibus ex una; & Dominam Abbatissam ac Conventum Vallis Ducis Agentes, partibus ex altera; comperio Dominum Officialem, iu-

stam, æquam, & rationi consentaneam sententiam protulisse, per rationes à D. Officiali ingenue in breviculo sententiæ expressas, Non ita quidem, quasi bono iure niti putem prædictam Dominam Abbatissam in exigendis decimis ex fructibus oris, quos Ioannes perceperat per suum opilionem Georgium du Chang in castro Domini interventoris sito in Gravio; sed quod defensio & interventio præfati Domini interventoris ex capite exemptionis seu privilegij, quo gaudere asserit suum castrum de Gravio, in quo stabulate sunt oves, quarum decima petitur, eas vires non habeat, ut vel dicto Ioanni & Georgio patrocinari, vel dicto Domino interveniendi, litæ inque ijs moram in se suscipiendi iustam & rationabilem causam tribuere potuerit. Quando itaque hæc nostra est sententia & opinio, in tractanda hac causa hunc ordinem sequemur; ut primum ostendamus, sententiam Domini Officialis, relata ad interventionem defensionis, quas ex capite interventoris, Rei originales forte sibi vindicant, iustam; deinde ex adverso eandem iniquam esse, si ad ius & capita defensionis, quam non aliunde, sed ex se habent dicti Rei, referatur.

In priori capite minis laborandum puto; quod prædictus Dominus Officialis digito rationes & iuris fundamenta monstraverit, cur interventori seu potius Reis propter interventorem ius non sit, decimas ex fructibus ovium petitas denegandi. * Primò, quod ius commune his resistat, hoc est, quod quilibet cuiuscumque conditionis sit teneatur ad decimas omnium rerum, quæ naturaliter nascuntur, præstandas, c. A nobis c. Tua nobis De decimis cum similib. * ex eo, quod Ecclesia, quæ in locos seu parochia alicujus loci decimas habet, ut fundata ad agendum contra quemcumque ejus loci subditi decimasque ab eo petendas, & intentionem fundatam habere dicatur, c. Dudum De decim. Panormit. in d. c. A nobis: * ita ut, si quis sit, qui se specialiter exemptum & liberum ab earum præstatione dicat, id apertè ostendere & apertè probare debeat, d. c. A nobis. Ut generaliter omnia privilegia probationem requirunt, præsertim quæ sic nullâ juris præsumptione adjuvantur; maxime in his, quæ juris prohibitorij seu præcipientis sunt, c. Cum in iure De offic. deleg. Gloss. in c. Porro de privileg. Cum itaque ea probatio requiratur, videmus, an rectè Officialis secundo loco in sua sententia addiderit hæc verba: Neque de titulo in suo, vel saltem in sua pro parte dicti interventoris à solutione decimarum lana & agnollorum petitarum allegata libertatis præscribendi causam præstante, aut castrum dicti interventoris in villa de Gravio consistens, & illius inhabitatores à tanto tempore, cuius initij non extat memoria, à dictarum decimarum solutione fuisse semper liberum & immune. liberosque & immunes. Et certè bono iure id additum est:

In primis enim cum duæ sint causæ, ex quibus aliquis liber efficitur à præstatione decimarum; privilegium concedens exemptionem, & præscriptio acquirens libertatem non præstandarum decimarum; ex actis autem nusquam appareat ab Interventore allegari aliquod privilegium exemptionis sive Pontificale sive Imperiale (dato scilicet quod Imperator id possit, cui repugnat ius Canonicum, c. Tua c. Dudum De decimis, ex hoc